1897 č. 219 ř. z.) a konečně totéž oddělení stávající při německé státní průmyslové škole plzeňské (srv. cit. min. nař. ze dne 26. července 1899 č. 134 ř. z.).

Živnost instalaterská viz Vodovody.

Živnosti obchodní.

I. Pojem.

Řád živnostenský činí rozdíl mezi živností obchodní v širším a v užším slova smyslu; živnost obchodní v širším smyslu jest živnostenský odbyt zboží osoby živnost provozující ať již zabývá se živností svobodnou, koncesovanou nebo řemeslnou; a právě do této kategorie živností obchodních spadá i obchodování vyrábitelů a producentů, kteří jsou dle řádu živnostenského oprávněni dávati do obchodu své výrobky beze zvláštního ohlášení živnosti své. Živností obchodní v užším slova smyslu míní se ony obchodní živnosti, při nichž ohlášení živnosti, pokud se týká, živnostenský list zní na provozování obchodu, při nichž tedy provozování obchodu tvoří jediné zaměstnání, a není tedy výronem práva příslušejícího živnostenským výrobcům, aby svými výrobky a zbožím svým obchod vedli (rozh. min. obch. ze dne 16. září 1883 č. 26.701). V pochybnosti, zdali určitou živnost považovati sluší za obchodní živnost v užším slova smyslu, rozhoduje politická zemská vláda slyševši komoru obchodní a živnostenskou, jakož i zúčastněná společenstva a v případu rekursu rozhoduje ministr vnitra ve srozumění s ministrem obchodu (§ 1 živn. ř.).

Obchodní živnosti lze rozvrhnouti ve tré skupin a to:

1. obchodní živnosti, které zahrnují částky určitého druhu zboží; sem náleží: obchod stavivem, zbožím bavlněným, obrazy, květinami, knihami, devocionaliemi, drahokamy, cennými papíry, železem, rybami, barvami, drůbeží, náčiním, obilím a plodinami, zbožím zlatým a stříbrným, dřívím, moukou, šicími stroji, ovocem, papírem, semeny, dobytkem, prádlem, vínem, cukrem atd.

2. Živnosti obchodní, kteréž zahrnují pod označením souborným zboží rozličných druhů, jakož ku př. obchod starožitnostmi, obchod konfekční, lahůdkářský, obchod zbožím smíšeným, obchod podomní, kramářský, obchod zbožím rukodílným, zbožím materiálním, modním, plodinami, zbožím střižným, obchod veteší, potravinami a zbožím bílým, hokynáři, obchodníci zbožím krátkým.

3. Živnosti obchodní bez obmezení na určité zboží nebo na určité druhy zboží; tyto živnosti obchodní pojímají v sobě právo k obchodování všelikým zbožím dovoleným pro svobodný obchod a co do prodeje nevázaným na zvláštní povolení (koncesi § 38).

II. Zásady pro živnosti obchodní.

1. Živnosti obchodní (v užším slova smyslu) náležejí ku svobodným živnostem a vyňaty jsou proto z řady živností řemeslných (§ 1 živn. ř.).

2. Majitel obchodní živnosti v užším slova smyslu smí však provozovati řemeslné zhotovování a zpracování výrobků živnostenských pouze v té případnosti, když vyhověl předpisům § 14 ohledně živností řemeslných (§ 38 odst. 3 živn. ř.); neboť dle č. 1 a 2 § 38 živn. ř. opravňuje »živnost obchodní« v užším slova smyslu toliko k obchodování dotyčným zbožím, kdežto oprávnění ku výrobě jest tedy při živnosti obchodní vyloučeno. Odstavcem 3 § 38 živn. ř. neměl a nemohl býti objem obchodní živnosti v předchozích ustanoveních tohoto paragrafu stanovený a pouze

na obchod obmezený hned opět aspoň částečně rozšířen, nýbrž jen zvláště jím mělo býti vyznačeno, že majitel určité obchodní živnosti, při níž předmětem obchodování jest zboží řemeslně vyrobené, není oprávněn základem držby této obchodní živnosti domáhati se způsobilosti ku výrobě tohoto zboží, že naopak takovýto obchodník zamýšlející vykonávati i oprávnění ku výrobě zboží, musí se podříditi pravidlu t. j. musí podle § 14 živn. ř. vedle ohlášení prokázati i zvláště zákonem stanovenou způsobilost. V opáčném náhledu musil by se vytýkati zákonu neprominutelný odpor, stanoví-li zákon s jedné strany, že živnost obchodní opravňuje pouze k obchodu, a vyslovil-li by dále, že, když obchod nezahrnuje v sobě zboží řemeslného, přísluší též obchodníku výroba a prodej (rozh. ze dne 18. května 1892, sb. »Budwinski« č. 6620).

3. Obmezení na prodej zboží vlastního zhotovení nemá při obchodních živnostech v širším smyslu místa (§ 37 živn. ř.).

4. Pro prodej zboží v malém, kde zboží ono jest předmětem nejnutnějších potřeb každodenního živobytí, stanoviti lze maximální tarify (§ 51 živn. ř.), jakož i vyznačení cen vzhledem ku kvantitě a kvalitě (§ 52 živn. ř.).

5. Každý jest oprávněn docházeti se svým zbožím na trhy (§ 62 živn. ř.).

6. Obchod zbožím každodenní potřeby, jako ku př. mlékem, máslem, ovocem, zeleninou, květinami, dřívím dům od domu a na ulici nepodléhá ustanovením patentu o obchodu podomním; rovněž ponechává se živnostenským úřadům na vůli, aby maloživnostníkům dovolily beze zvláštního povolení k hausírování obchod vésti výrobky svými v obvodu obce dům od domu a tím si vydatněji pomoci (§ 60 živn. ř.).

Živnosti reálné a radikované.

I. Pojem.

V době, kdy zaveden byl řád živnostenský, rozlišovala se práva živnostenská na osobní, radikovaná, reálná a dominikální. Osobními právy živnostenskými byla ona, která propůjčena byla příslušnými úřady osobám požívajícím vlastností zákonem předepsaných k doživotnímu a osobnímu vykonávání; živnostenská práva spojená s určitou realitou (nemovitostí — »pars fundi«) a tvořící předmět knihovního zápisu (čili jak se praví v dv. dekretu ze dne 20. února 1795 č. 219 sb. zák. soud. »činila dobrou část domu a ceny jeho«), nazývala se radikovanými; dále byla živnostenská práva reálná, kteráž nezávisejíce na určité nemovitosti dala se převésti a prodati. Živnostenská práva dominikální přináležela na základě zemské ústavy v jednotlivých zemích korunních (jmenovitě v Čechách, na Moravě, ve Slezsku, v Haliči a v Dolních Rakousích) někdejším vrchnostem (»dominiím«), jakož i jednotlivým stavovským korporacím anebo určitému počtu oprávněných občanů (srv. čl. »Propinace«). Živnostenská práva radikovaná, reální a dominikální měla povahu věcnou (dekr. mor. gub. ze dne 19. prosince 1834). Živnostenský řád ze dne 20. prosince 1859 č. 227 ř. z. nezměnil ničeho na pojmu a trvání práv radikovaných a reálních uznávaje práva platně pozůstávající v dosavádním rozsahu jejich, vylučuje však zakládání nových reálních práv živnostenských (čl. VII. vyhlaš. pat.). Stávající radikální a reální živnosti mohou tedy jako dříve vykonávati, propachtovati nebo zciziti držitelé nebo jejich náměstkové.